

**УХВАЛА
ДРУГОЇ КОЛЕГІЇ СУДДІВ
ПЕРШОГО СЕНАТУ
КОНСТИТУЦІЙНОГО СУДУ УКРАЇНИ**

про відмову у відкритті конституційного провадження у справі за конституційною скаргою Алієва Айхана Елбаї огли щодо відповідності Конституції України (конституційності) пункту 2 частини третьої статті 459 Кримінального процесуального кодексу України

Київ
23 липня 2025 року
№ 82-2(І)/2025

Справа № 3-77/2025(158/25)

Друга колегія суддів Першого сенату Конституційного Суду України у складі:

Гришук Оксани Вікторівни – головуючого,
Петришина Олександра Віталійовича,
Совгирі Ольги Володимирівни – доповідача,

розглянула на засіданні питання про відкриття конституційного провадження у справі за конституційною скаргою Алієва Айхана Елбаї огли щодо відповідності Конституції України (конституційності) пункту 2 частини третьої статті 459 Кримінального процесуального кодексу України.

Заслухавши суддю-доповідача Совгирю О.В. та дослідивши матеріали справи, Друга колегія суддів Першого сенату Конституційного Суду України

у с т а н о в и л а:

1. Алієв Айхан Елбаї огли звернувся до Конституційного Суду України з клопотанням перевірити на відповідність другому реченню частини третьої статті 8, частині першій статті 9, частині першій статті 55 Конституції України (конституційність) пункт 2 частини третьої статті 459 Кримінального процесуального кодексу України (далі – Кодекс).

Згідно з пунктом 2 частини третьої статті 459 Кодексу виключною обставиною для перегляду судових рішень, що набрали законної сили, визнається „встановлення міжнародною судовою установою, юрисдикція якої визнана Україною, порушення Україною міжнародних зобов'язань при вирішенні даної справи судом“.

2. Зі змісту конституційної скарги та долучених до неї матеріалів убачається таке.

Апеляційний суд Дніпропетровської області вироком від 3 лютого 2005 року, залишеним без змін ухвалою Верховного Суду України від 31 травня 2005 року, засудив Алієва Айхана Елбаї огли до покарання у виді довічного позбавлення волі.

У 2022 році Алієв Айхан Елбаї огли звернувся до Великої Палати Верховного Суду із заявою про перегляд указаних судових рішень за виключними обставинами в частині призначеного покарання. Автор клопотання вважає, що підставою для такого перегляду є Міркування Комітету з прав людини Організації Об'єднаних Націй від 26 липня 2022 року, у яких, на його думку, встановлено порушення Україною статті 7 Міжнародного пакту про громадянські і політичні права 1966 року „у зв'язку з тим, що покарання у вигляді довічного позбавлення волі було таким, що не підлягало скороченню“.

Велика Палата Верховного Суду ухвалою від 28 листопада 2022 року відмовила у відкритті провадження за заявою Алієва Айхана Елбаї огли про перегляд судових рішень у його справі за виключними обставинами, указавши таке: „Діяльність Комітету з прав людини ООН, зокрема з розгляду скарг приватних осіб, регламентовано Першим факультативним протоколом до Міжнародного пакту про громадянські та політичні права. Згідно з цим протоколом за результатами розгляду повідомлень Комітет формулює свої рішення у виді поглядів з урахуванням його міркувань. Зазначені міркування не є юридично обов'язковими, а становлять адресовані державі рекомендації. Зазначений Комітет не належить до органів міжнародної юстиції, не наділений повноваженнями ухвалювати юридично обов'язкових рішень, а в установчих

документах цього органу для держав не передбачено правових наслідків констатованих ним порушень прав людини. Аналіз зазначених вище міжнародно-правових норм дає підстави для висновку, що Комітет з прав людини ООН не є судовою установою, його міркування за формою та змістом не є судовими рішеннями і з правової точки зору мають для держав не обов'язковий, а рекомендаційний характер“.

У 2025 році Алієв Айхан Елбаї огли повторно звернувся до Великої Палати Верховного Суду із заявою про перегляд судових рішень у своїй справі за виключними обставинами з ідентичних міркувань.

Велика Палата Верховного Суду ухвалою від 2 квітня 2025 року відмовила у відкритті провадження за виключними обставинами, указавши, що Алієв Айхан Елбаї огли „вже звертався до Великої Палати з аналогічною за змістом заявою про перегляд з тих самих підстав оскаржуваних судових рішень“.

Суб'єкт права на конституційну скаргу стверджує, що „пункт 2 частини 3 статті 459 КПК в аспекті його обмежувального застосування міжнародних стандартів прав людини порушує основоположні права людини, гарантовані Конституцією України, а саме:

- право на судовий захист (частина перша статті 55 Конституції України),
- право на доступ до правосуддя (частина третя, друге речення статті 8 Конституції України),

а також міжнародні зобов'язання України, які вона взяла на себе шляхом ратифікації міжнародних договорів, що, згідно з частиною першою статті 9 Конституції України, є частиною національного законодавства“.

3. Вирішуючи питання про відкриття конституційного провадження у справі, Друга колегія суддів Першого сенату Конституційного Суду України виходить із такого.

Згідно із Законом України „Про Конституційний Суд України“ конституційною скаргою є подане до Конституційного Суду України письмове клопотання щодо перевірки на відповідність Конституції України (конституційність) закону України (його окремих положень), що застосований в

остаточному судовому рішенні у справі суб'єкта права на конституційну скаргу (частина перша статті 55); конституційна скарга є прийнятною за умов її відповідності вимогам, визначеним статтями 55, 56 цього закону (абзац перший частини першої статті 77).

Предметом конституційної скарги може бути лише той закон (його окремі положення), який був застосований в остаточному судовому рішенні у справі. Алієв Айхан Елбаї огли вважає остаточним судовим рішенням у його справі ухвалу Великої Палати Верховного Суду від 2 квітня 2025 року, проте в ній не застосовано пункту 2 частини третьої статті 459 Кодексу, оскільки він не був використаний для правової кваліфікації чи оцінення фактичних обставин справи та обґрунтування підстав для ухвалення судового рішення.

В ухвалі від 2 квітня 2025 року Велика Палата Верховного Суду вказала, що Кодексом „не передбачено процедури повторної перевірки Великою Палатою аналогічних за змістом заяв про перегляд судових рішень за правилами глави 34 цього Кодексу. З огляду на викладене Велика Палата вважає, що у відкритті провадження <...> слід відмовити“, а посилання на пункт 2 частини третьої статті 459 Кодексу має формальний характер у контексті цитування мотивувальної частини ухвали Великої Палати Верховного Суду від 28 листопада 2022 року, якою було відмовлено у відкритті провадження за виключними обставинами на підставі оспорюваного положення Кодексу.

Отже, пункт 2 частини третьої статті 459 Кодексу не може бути предметом конституційного контролю у цій справі, адже ухвала Великої Палати Верховного Суду від 2 квітня 2025 року не є судовим рішенням, у якому було застосовано оспорюване положення Кодексу. З огляду на це автор клопотання не дотримав вимоги частини першої статті 55 Закону України „Про Конституційний Суд України“, що є підставою для відмови у відкритті конституційного провадження у справі згідно з пунктом 4 статті 62 цього закону – неприйнятність конституційної скарги.

Натомість з моменту набрання законної сили ухвалою Великої Палати Верховного Суду від 28 листопада 2022 року, в якій було застосовано оспорюване положення Кодексу, минуло більше двох років, тобто сплив

установлений пунктом 2 частини першої статті 77 Закону України „Про Конституційний Суд України“ тримісячний строк для звернення до Конституційного Суду України.

Ураховуючи викладене та керуючись статтями 147, 151¹, 153 Конституції України, на підставі статей 7, 32, 37, 50, 55, 56, 58, 62, 77, 83, 86 Закону України „Про Конституційний Суд України“, відповідно до § 45, § 56 Регламенту Конституційного Суду України Друга колегія суддів Першого сенату Конституційного Суду України

п о с т а н о в и л а:

1. Відмовити у відкритті конституційного провадження у справі за конституційною скаргою Алієва Айхана Елбаї огли щодо відповідності Конституції України (конституційності) пункту 2 частини третьої статті 459 Кримінального процесуального кодексу України на підставі пункту 4 статті 62 Закону України „Про Конституційний Суд України“ – неприйнятність конституційної скарги.

2. Ухвала є остаточною.

**ДРУГА КОЛЕГІЯ СУДДІВ
ПЕРШОГО СЕНАТУ
КОНСТИТУЦІЙНОГО СУДУ УКРАЇНИ**